

Minnesanteckningar arbetsgruppsmöte i Mälarens vattenvårdsförbund 13 mars på Länsstyrelsen i Stockholm

Närvarande: Gunilla Lindgren, Susanna Vesterberg, Jonas Hagström, Anna Åhr Evertson, Sara Bergek (em), Ulrika Beier (em)

Godkännande av dagordningen

Inga övriga frågor. Dagordningen godkändes.

Föregående minnesanteckningar

Inget som behöver följas upp som inte kom upp på dagens möte.

Rapport från styrelsemöte 7 feb

Se [protokoll från styrelsemötet](#). Bl a togs detta upp:

- Diskussion om farledsprojektet
- Studieresa Vätterns och Vänerns vattenvårdsförbund 18-19 september (rör fr a styrelsen)
- Beslut togs om att anordna utbildning i spridningsmodeller
- Mälaren – en sjö för miljoner, information om läget med projektet. Just nu 11 kommuner som tackat ja, ungefär lika många som tackat nej. Innebär drygt 400 000 kr per år i finansiering, vi vill ha 500 000 kr för att starta projektet.
- Diskussion om eventuellt deltagande i Almedalen (seminarium). Kommentar på arbetsgruppsmötet: Förslag på frågor att ta upp i seminariet? Mälaren som dricksvattentäkt? Vattenskyddsområde i HELA Mälaren, vad skulle det innebära i t ex kostnader/inkomstbortfall för de verksamheter som påverkas? Hur går det att koppla på ekonomi i samband med att man pratar om Mälarens värden? Rekreation, en snabbare återhämtning av Mälaren vattenkvalitet mm.
- Årsstämma 23 april i Eskilstuna

Utbildning om spridningsmodeller

Beslut om att genomföra utbildningen har tagits och vi har fått en offert från DHI. Två alternativa datum finns föreslagna (16 el 18 april), men det är många som har förhinder dessa dagar. Nya förslag på datum är 2 eller 3 maj. **Susanna kollar med Anna Karlsson, DHI om det går att flytta. OBS! Ytterligare nytt förslag på datum är 14 el 16 maj.** Max antal personer på utbildningen 20, kontaktpersoner och arbetsgrupp bjuds in i första hand. **Susanna skickar offerten och återkommer till Jonas om lokal på Länsstyrelsen i Stockholm så fort vi vet vilket datum det blir.**

Ny hemsida + nyhetsbrev

Vi ska göra en uppdatering av hemsidan och har därför fått en offert för detta som innehåller olika delar. Offerten kommer ifrån Blueline design, de som har hand om vår hemsida idag. Plattformen som föreslås är Wordpress, som verkar vara en väletablerad lösning.

Arbetsgruppen gör bedömningen att priset som framkommit i offerten är rimligt och att det finns stora fördelar med att anlita Blueline eftersom de har hand om vår hemsida redan idag. Totalt handlar det om ca 70 000 kr. Det går att motivera att nuvarande konsult får även detta uppdrag. Susanna stämmer av detta med Staffan Jansson (ordförande) och meddelar Blueline därefter.

Susanna och Stina kommer att driva detta vidare. Rapport vid nästa arbetsgruppsmöte.

(Ny) logotype för Mvfv

Susanna visade loggan och förklarade bakgrunden till att den kom till, vilket var i samband med att filmen om Mälaren en sjö för miljoner togs fram. Det var Care of Haus som tog fram en logga. Loggan finns i två varianter, beroende på hur man ska använda den. Vad gör vi med den nya loggan nu? För att kunna använda den behövs en grafisk profil. Beslut om att ta fram en grafisk profil (troligen lite större jobb) behövs, kan tas upp på styrelsemöte 9 april.

Arbetsgruppen är positiv till loggan och tycker också att en grafisk profil ska tas fram.

Susanna tar upp det på styrelsemötet 9 april.

Avstämning av projekten

Modellprojekt 1: Projektet ska drivas av Vattenmyndigheten och Mälarens vattenvårdsförbund är med som medfinansiär. Det är inte säkert att projektet blir av. **Susanna pratar med Martin Larsson på Vattenmyndigheten.** Ali Khatab är praktikant hos Vattenmyndigheten och håller på att räkna fram beting för fosfor i Mälarens olika vattenförekomster. Detta är dock inte samma sak som vad som efterfrågas i modellen.

Modellprojekt 2. En mera avancerad modell ska tas fram för hela Mälaren, vattenproducenterna (från Norrvatten) kommer att driva projektet. Mälarens vattenvårdsförbund fick vid möte i december i uppgift att förankra modellprojektet med sina medlemmar och att samla in behov som finns. Detta togs därför upp vid kontaktpersonsmöte 25/1, men därefter har inte detta kunnat prioriteras. Norrvatten kommer att starta projektet nu, eftersom förankringsarbetet riskerar att bli långdraget om vi ska få med alla aspekter. Mälarens vattenvårdsförbund är medfinansiärer i projektet. Vilka parametrar kommer att ingå i modellen, är t ex sjöfartens och försvarets påverkan med? Vi ber att få se ”beställningsspecen” vartefter. **Vi ber Per Ericsson rapportera** om detta nästa gång han är med på arbetsgruppsmöte.

Modellprojekt 3. Projektet går ut på att genom tolkning av satellitbilder förutsäga var det finns lämpliga lokaler för fisk mm. Brockman Geomatics utför projektet som fått pengar från Rymdstyrelsen och nu är igång. Mälarens vattenvårdsförbund är medfinansiär i projektet och får information om vad som händer.

Seminarie serien 2013: Seminarium nr 1 om övergripande kommunal vattenplanering genomförd 20 februari i Eskilstuna. Seminarium nr 2. Kan man anlita en konsult, t ex Lena Tilly (vattendelegationen) eller SWECO? Jonas Christensen (jurist) på WSR om kommunernas befogenheter och begränsningar. **Anna ÅE kollar upp** vad annan lämplig konsult heter. Kommunens planfolk måste vara med, Christensen kan vara ett dragplåster. Boverkets deltagande? **Gunilla kolla upp lämplig person.** Seminarium nr 3 om jordbruket:

Sigtuna skulle kunna vara med, har projekt för hur man kan samarbeta inom Oxundaåns miljösamverkan (Gunilla Strinning kontakt för detta). **Susanna tar med sig synpunkter och idéer i den fortsatta planeringen.** Någon ytterligare förankring med arbetsgruppen hinns inte med, utan detta kommer bara att tas upp på våra möten framöver. Information om seminarieriet finns på förbundets [hemsida](#), kontakta Susanna om ni har några särskilda förslag och idéer!

Långtidsutvärderingen: Går trögt, vi har inte fått alla texter ännu, trots påstöttnigar (ex makrofyter. Gunilla och Susanna har haft ett möte med SLU (Lars Sonesten) där vi gick igenom arbetet. De olika delarna måste synkas ihop så att det finns en helhet och att man tydligt ser hur trenderna ser ut. Gunilla har varit i kontakt med Tobias Vrede och Stina Drakare och diskuterat med dem vad som ska lyftas fram. Vattenkemin måste synkas med bedömningar i VISS. Är det risk att det dras helt andra slutsatser än de som man kommer fram till i klassningen? Kan vara det, men där måste vi vara med och styra upp arbetet. Gäller fr a statusklassningarna. **Gunilla bevakar detta.** Absolut deadline är årsstämman. **Susanna vidarebefordrar nya texter som kommer från SLU till alla.**

Miljögifter. Susanna ber miljögiftsgruppen (Hannes Löfgren, Magnus S, Håkan J) titta på vad som kan ingå i uppdraget. Bollar med Stina + Anna ÅE.

Broschyr om sjögull mm. Susanna kallar Anna ÅE och Babette till telefonmöte, Anna och Babette kan jobba vidare med texter.

Fiskprojekt. Går det att koppla satellitövervakningen till rapporten? Stämmer slutsatserna av satellitprojektet med verkliga data? Ta upp frågan utifrån beskrivningen som vi redan har i VP.

Om vi ser att något projekt är viktigt skulle man kunna göra en omprioritering,

Nya övervakningsprogrammet, "snabbsummering"

För mera detaljer, se minnesanteckningar 28 feb. När det gäller djurplankton så kan metoderna behöva kompletteras med en stor håv (augustiproverna). Djurplankton är också en bra indikator på klimatförändringar.

Tom Korsman och Peter Rosén kan kontaktas (Umeå universitet?) skulle kunna vara lämpliga utförare. **Gunilla Lindgren tar en första kontakt.** Om vi väljer att köra detta projekt.

Insektsproduktion i vissa områden, borde vi inte undersöka det? Kanske inget för övervakningsprogrammet, utan snarare ett projekt.

Fågel? Det är lite oklart vad som "krävs" av förbundet när det gäller fågelundersökningar. Mejl har kommit från Mats Thuresson angående detta.

Kartläggning och analys Mälaren

Ina Barkskog ansvarar för att samordna bedömningarna för Mälaren. Arbetet sker enligt Kokboken. För hydromorfologi finns nya bedömningsgrunder som kommer att användas genom nationella klassningar via nationell arbetsgrupp (4 parametrar) och SMHI (4

parametrar?). Mvuf kommer inte att vara delaktiga i bedömningarna, men håller sig informerade om vad som är på gång.

Övriga frågor

Inga övriga frågor.

LUNCH

Dagordning eftermiddag (SLU deltar på mötet kl 13-15)

Fiskövervakning i Mälaren, hur ser den ut?

Ulrika visade en presentation som finn inklippt på slutet av anteckningarna!

MISS- metodutvecklingsprojekt som pågår i Mälaren.

Färgöer på karta i presentationen: Röd - trålning, Blå – nät, Grön – eko.

Urval av stationer som representerar något, t ex näringsgradient. Det finns i Mälaren begränsningar i form av fiskeredskap, farled mm som gör att inte näten kan slumpas ut hur som helst. Även tids- och kostnadskrävande fisken pga stora avstånd.

Resultat: Nors dominerar, siklöja (få numera). Siklöjan är beroende av att det är väl syresatt vatten.

Rekryteringsindex kan räknas ut, vilket fiskarna är väldigt intresserade av.

Bilden ”Nätprovfiske” i presentationen: Ekoln och Ridöfjärden ska byta plats.

Gös: Den mest ekonomiskt intressanta arten. Tillväxten på gös varierar mellan områdena.

Tillväxten har inte bara med näringstillförseln att göra, i Prästfjärden har tillväxten varit väldigt bra.

Statusklassningar

Fas 2: Statistiska aspekter gör att ju fler arter man har, desto flera prover måste man ha.

Påverkan av fiske kan visas i fisksamhälle och storleksfördelning.

I år (2013) görs en sammanställning av resultaten, inte så mycket nya provtagningar.

Provtagning (nätprovfiske) planeras i Mälaren 2013 och därefter vart tredje år i ett fast program. Detta program är inte så användbart för förvaltning av fisket. För detta finns en annan datainsamling.

Var hittar man resultaten? I NORS. För NISS-projektet kommer det en rapport. NISS har omfattat även de andra stora sjöarna.

Tidigare undersökningar finns, men det har varit med olika metoder och ofta riktade till någon enstaka fiskart.

Grunda områden kan också komma att övervakas, men genom specialinsatser i så fall.

Mälarens reglering (strandnära effekter) borde undersökas (jmf Vänern). Sprängningar mm skulle kanske behövas. Vem har ansvaret, kan det vara i MKB.

Henrik Andersson (Lst AB) har fått data från SLU.

Hittills har inte några fasta rullande program funnits, därför finns nu en planerad fortsatt provtagning. Mälaren och Hjälaren undersöks i år. Kustfiskenet ska användas som fångar in alla arter, inte bara de ekonomiskt intressanta.

Klimatförändringar (djurplankton) vad har det för betydelse? Kanske kan vissa arter som jagar med synen påverkas. Djurplanktontråning skulle eventuellt kunna göras i samband med fisktråning?

Fisk ingår i WATERS-projektet, men det är inte så bra återkoppling från projektet och dålig återkoppling från t ex länsstyrelser. Kerstin Holmström ingår i projektet för SLU:s räkning. BG har varit lite strängare än andra länders BG (visar interkalibreringen). Vi vet inte om resultaten av interkalibreringen finns med i nya föreskrifter och Kokboken. De stora sjöarna är svåra att få rättvisande bedömningsgrunder för, specifika anpassningar behövs i så fall eftersom de är så speciella. Enligt direktivet ska fisk användas, men i så fall blir det en expertbedömning. Fisk bör ändå användas för statusbedömningar. I de sammanvägda bedömningarna får man ibland lov att välja bort fisk.

Samordning med Mvvs nya övervakningsprogram

De stationer som valts ut för övervakning av Mälaren verkar stämma hyfsat bra med övervakningsstationerna i det nya programmet.

Provbanking för miljögiftsundersökningar?

Riksmuseet gör en del analyser (detta bör vi kolla upp) troligen inte från Mälaren. Riskklassificeringar kan det användas till. **Susanna hör med NRM om vad som pågår. Mvvs kontakter SLU om vi vill ha prover och vad vi vill få in fiskar.**

Se projektförslag från Mvvs, koppla på kommunernas och den lokala påverkan.

Samordning och roller

Mälarens vattenvårdsförbund skulle kunna vara en samordnare för vad som görs totalt när det gäller undersökningar i Mälaren. HaV borde ha en kontaktperson. SLU (Sara) kommer att lyfta frågan med HaV (Åsa Andersson).

Mvvs eget "fiskprojekt" 2013 (innehåll och avgränsning)

Erik Degerman har skrivit om historiken i de stora sjöarna. Gömda och glömda rapporter skulle kunna plockas fram och dammas av. I komprimerad form finns ju olika slutsatser och resultat. SöLAB gjorde mycket undersökningar i Mälaren under 50 – och 60-talet. **Sara kan skicka sammanställning av vad som finns till Susanna.** SLU skulle kunna vara utförare av ett sådant uppdrag.

Det är viktigt att vi får rapporten (som projektet ska resultera i) att bli politiskt intressant. Projektet kommer att genomföras antingen under 2013 och 2014. SLU:s båt kommer att finnas i Mälaren i sommar, finns möjlighet att hyra in sig på.

Mälarkonferensen 29 augusti

Stockholms fiskmarknad (projekt) finns för att inte behöva distribuera fisken till Göteborg utan i stället skapa en lokal marknad.

Kopplingen till fria vandringsvägar i tillrinnande åar.
Ulrika och Sara återkommer med mera idéer om vad som skulle kunna tas upp på konferensen.

Summering och avslutning

Arbetsgruppens summering av vad vi kommit fram till under dagen

Det vi kom fram till under dagen finns antecknat.

Nästa möte

7 maj per telefon kl 10-12, **Susanna kallar**.

/Susanna Vesterberg

På följande sidor finns Ulrika Beiers presentation:

Fiskeoberoende provtagning i Mälaren

Mål – utvecklingsprojekt MISS (2009-)

- Att utveckla standardiserad, enhetlig metodik för nätprovfiske i stora sjöar.
- Att kunna kombinera information från nätprovfiske och ekoräkning/trålning, dels för att översätta ekon från stora fiskar som inte fångas i trål, dels för att kunna ge en samlad bild av hela fiskesamhället.
- Att använda insamlade data och tillämpa dessa i en anpassning av befintliga bedömningsgrunder för ekologisk status i stora sjöar med hjälp av fisk.

Fas 1 – 2009, 2010, 2011

Test / utformning av nätprovfiskemetodik
Kombination av nätprovfiske och hydroakustik

Fas 2 – 2011, 2012, 2013

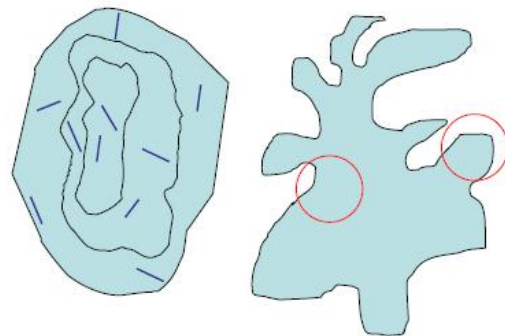
Beskriva provtagningemetodik och resultat, variation, begränsningar etc.
Ta fram förslag på modifierade bedömningsgrunder + indikatorer för fiske
Tillämpning / test av indikatorer på data från stora sjöar

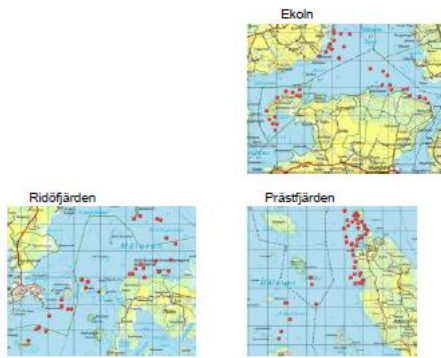
Finansörer: HaV, Naturvårdsverket via Lst Stockholms län, Fiskeriverket, Mälarens vattenvårdsförbund, Lst Västmanland

Mälaren 2009, 2010, 2011 nätprovfiske + ekoräkning/trålning

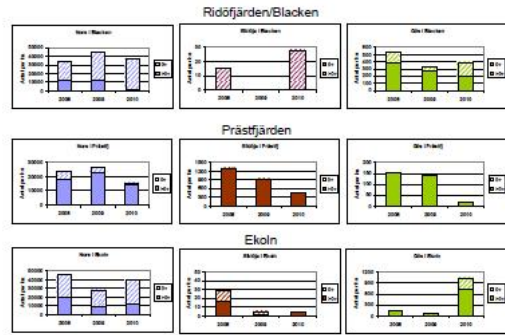

Kombination av metodik

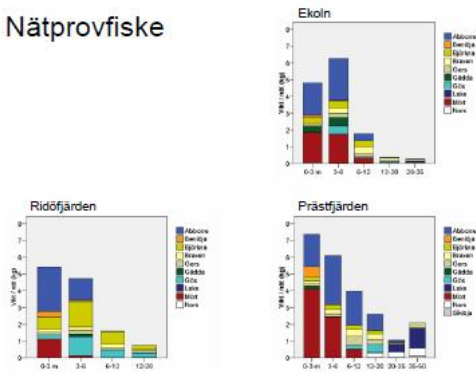

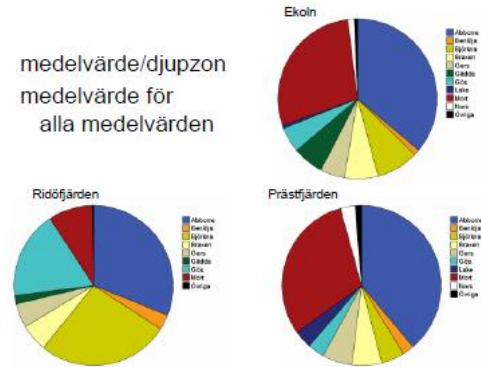
Ekoräkning/tråkning – 3 områden provtas varje år

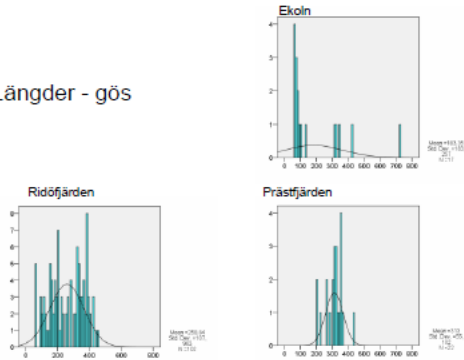
Nätprovfiske

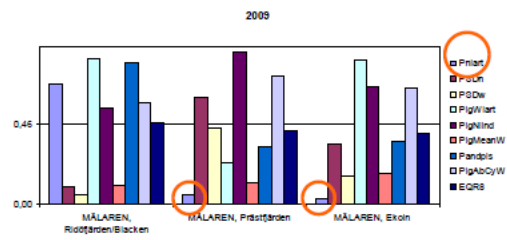
medelvärde/djupzon
medelvärde för
alla medelvärden

Längder - gös

Ekologisk status – nuvarande EQR8

Fas 2

Fördjupning i att utnyttja data från nätprovfiske och ekoräkning/tråkning:

Internationell workshop hösten 2011

Modifiering av förväntade värden i EQR8 (befintliga bedömningsgrunder för fisk i sjöar) för antal arter – fler arter i stora sjöar

Indikatorer för påverkan av fiske:

Fisksamhälle – relativ biomassa

i olika trofinivåer

Storleksfördelning – förekomst av stor fisk

Planerad fortsatt provtagning - nätprovfiske

Sjödata postering num nr	Plan 2013	Plan 2014	Plan 2015	Plan 2016	Plan 2017	Plan 2018	Plan (år)	Planerad biomassa	Finansiering (program)	Sjö	Vattenförskott/ Område	Namn
1	X	X					3	Hav	Mälaren	Östern	Lerke/Blacken	
1	X	X					3	Hav	Mälaren	Blacken	Blacken	
1	X	X					3	Hav	Mälaren	Ekoln-Östern	Ekoln	
2									Mälaren	Prästfjärden	Prästfjärden	
1	X	X					3	Hav	Hälmen	Sungårdsfjärden	Mälaren-Östern-Östern	Mälaren-Östern
1	X	X					3	Hav	Väneren	Dalbyfjärden	Reckelns sjögränd	
2									Väneren	Dalbyfjärden	Byfjärden	
1	X	X					3	Hav	Väneren	Värmdalsfjärden	Vindmalms sjögränd	
2									Väneren	Värmdalsfjärden	Fågelfjärden-Torndalsgränd	
1	X	X					3	Hav	Väneren	Grundfjärden	Östern	
2									Väneren	Grundfjärden	Östern	
3									Väneren	Grundfjärden	Varmusfjärden	
1		X	X				3	Hav	Väneren	Öppna Väneren	Ågelsborg	
2		X	X				3	Hav	Väneren	Öppna Väneren	Ågelsborg	
1		X	X				3	Hav	Väneren	Norra sjögränd	Duåfjärden-Värmland-Åsen	
1		X	X				3	Hav	Sjön	Sjön	Havutvecklingen "Område med djupgrader"	

Kontaktpersoner: sara.bergekl@slu.se
Ulrika.beier@slu.se